

Zalety systematycznie odrabianych zadań domowych przez uczniów w wieku wczesnoszkolnym przy wsparciu rodziców.

Analiza możliwości.

Nauka domowa ucznia to integralna część procesu dydaktyczno- wychowawczego. Dopiero w połączeniu z zajęciami szkolnymi tworzy pełną jednostkę procesu edukacji. Aby nauka domowa umożliwiła uczniom osiągnięcie założonych efektów, zadania powinny spełniać kilka warunków: ich cele i treści powinny być jasno określone, atrakcyjne dla ucznia, oceniane przez niego jako ciekawe, dostosowane do możliwości. Jeśli dziecko będzie pracować z zaangażowaniem, będzie zdolne do większej koncentracji oraz bardziej odporne na niepowodzenia lub przeszkody, które może napotkać. Działania, które uczniowie mają podjąć, muszą być na tyle różnorodne i interesujące, aby mogły angażować wiele sił intelektualnych i umiejętności, a jednocześnie umożliwiać nauczanie się czegoś nowego. Ważne, aby praca kończyła się na osiągnięciu celu, bo zaangażowanie rodziców w pomoc dzieciom w wieku wczesnoszkolnym daje to poczucie sukcesu. Kolejne zadania powinny być coraz bardziej urozmaicone, aby nie powodowały znudzenia (Szpiter, 1996, s. 476), a także zindywidualizowane (Kołodziej, Niesporek-Szamburska, 2009). Należy łączyć różne polecenia pozwalające na własną inicjatywę, na poszukiwanie nowych sposobów rozwiązywania problemów (Kołodziej, Niesporek-Szamburska, 2009) i na rozwijanie zdolności twórczych (Zborowski, 1995). Również Irena Adamek podkreśla konieczność zróżnicowania zadań domowych ze względu na stopień przygotowania uczniów do samodzielnej nauki i podaje metodyczne rozwiązanie w tym zakresie.

Ważne zatem, aby rodzice mieli świadomość, jaką rolę odgrywa praca domowa. W pierwszej kolejności powinni zorganizować dziecku dobre warunki, przede wszystkim odpowiednie miejsce oraz czas. Bez względu na wielkość mieszkania należy wygospodarować kącik czy pokój i urządzić go tak, aby dziecko lubiło w nim przebywać. Jest to więc zadanie dla rodziców, których pomysłowość może przyczynić się do stworzenia przytulnego i wygodnego miejsca pracy (Raczyńska, 1997, s. 55). Oczywiście najkorzystniej jest, gdy dziecko ma własny pokój, w którym stoi biurko lub stół do odrabiania prac domowych. Stałe miejsce do nauki z dostępem do światła to jeden

z warunków, który powinni spełnić rodzice chcący, aby edukacja przyniosła efekty. Dzieci, które nie mają własnego kącika, nie mają warunków do odpowiedniej koncentracji, niezbędnej przy pracy umysłowej. Szybko się rozpraszają, odrabiają lekcje w sposób chaotyczny lub nie odrabiają ich w ogóle i przychodzą do szkoły nieprzygotowane. Wdrażanie do samodzielności to trudna sztuka, ale nie za trudna dla rodziców, którzy rozumnie kochają swoje dziecko. Pory odpoczynku, zabawy czy rozrywki powinny być z góry ustalone, tak aby w czasie odrabiania lekcji inne zajęcia i sprawy nie zakłócały mu spokoju. Taka racjonalna organizacja życia w rodzinie to nic innego, jak przyzwyczajanie do planowania czasu na naukę i aktywności podejmowane w czasie wolnym. Uczeń musi wykonywać prace domowe o stałej porze dnia, bo wprowadza to pewną dyscyplinę oraz zapobiega szkodliwemu pośpiechowi. Nie powinien przystępować do odrabiania lekcji zaraz po przyjściu ze szkoły (gdyż odczuwa zmęczenie) lub zaraz po wysiłku (gdyż jego organizm musi odpocząć). Jeśli uczeń jest w szkole przed południem, najlepiej, żeby odrabiał lekcje dwie godziny po obiedzie, jeśli natomiast uczy się w szkole po południu (druga zmiana), to pracę domową powinien wykonywać rano i kończyć ją na dwie godziny przed rozpoczęciem zajęć w szkole (Chrzanowska, 2019). Ustalenie i konsekwentne przestrzeganie pór przeznaczonych na naukę domową jest gwarancją, że w przyszłości dzieci będą dobrze planowały swój czas i będą potrafiły racjonalnie go wykorzystać. Nawyk uczenia się codziennie o tej samej godzinie wpływa na szybsze wykonywanie czynności przygotowawczych i lepszą koncentrację w pracy. Czas poświęcony na naukę w przypadku dzieci młodszych nie powinien być zbyt długi, nie może on też kolidować z porą snu (uczniowie klas I–III powinni spać 10–12 godzin na dobę). Umysłowo najlepiej pracuje się dzieciom rano w godzinach od 8 do 11, zaś po południu od 15 do 17 (Lichota, 2019). Warto dodać, że pracę domową powinno się odrabiać w tym dniu, w którym została zadana przez nauczyciela, gdyż uczeń posiada świeżą wiedzę z lekcji i łatwiej jest mu kojarzyć fakty (Wasilewska, 2016). Ogromny wpływ na uczenie się samodzielności ma atmosfera (powaga, niezakłócanie ciszy) i zainteresowanie rodziców (Błażejewska, 2021 s. 89). Odrabianie pracy domowej wymaga spokoju, tylko wówczas można oczekiwać, że zadania zostaną wykonane właściwie. Im więcej jest bodźców, tym słabsza koncentracja na nauce. W pobliżu nie powinno być przedmiotów, którymi można manipulować, bawić się. Skupieniu nie sprzyja również obecność osób dorosłych w miejscu odrabiania pracy domowej, wchodzenie i wychodzenie z pokoju w celach niezwiązanych z nauką, przerywanie jej okazjonalnymi pytaniami, głośne zachowywanie się w innych

pomieszczeniach. Hałas, bez względu na to, czy ma charakter wewnętrzny, czy też zewnętrzny, jest źródłem stresu, uniemożliwia skupienie. Zagwarantowanie spokoju to jeden z podstawowych warunków właściwej organizacji pracy (Janukowicz, 2016). W pobliżu tego miejsca nie powinien znajdować się sprzęt multimedialny. Pokusy korzystania z niego mogą zniweczyć najlepsze zamiary dziecka. Niedopuszczalną sytuacją jest odrabianie zadań przy włączonym radioodbiorniku, telewizorze czy komputerze (Janukowicz, 2016). Przed przystąpieniem do właściwej pracy ważna jest rozmowa z dzieckiem o tym, co ma do wykonania, z jakich przedmiotów, od którego segmentu chce zacząć itp. Można stworzyć plan działania i na nim bazować podczas odrabiania lekcji (Wasilewska, 2016). Jeśli praca domowa jest obszerna i zawiła, należy ją podzielić na partie i robić między nimi przerwy. Dziecko, które szybko wykonuje czynności, ale łatwo się męczy, powinno zaczynać od zadań najtrudniejszych, a kończyć na tych nieskomplikowanych. W przypadku jednostek słabo zmotywowanych do nauki startuje się od łatwych tematów, aby nie zniechęcić do dalszej pracy (Wasilewska, 2016). Rodzice powinni zadbać aby potrzebne przybory i narzędzia (ołówek, długopis, kredki, gumka, podręczniki, zeszyty, itp.) znajdowały się w jednym miejscu, ponieważ dziecko nie powinno tracić czasu na ich szukanie. Nawyk przygotowania się do wykonania zadania wykształca się dopiero w wyniku konsekwentnej praktyki dorosłych, którzy angażują się w pomoc przy odrabianiu prac domowych. Młody człowiek podtrzymuje zapał do nauki, uczy się obowiązkowości i pilności dzięki zainteresowaniu rodziców (Błażejewska, 2021, s. 89), którzy powinni poświęcać na to swój czas – iść razem do biblioteki, aby zgromadzić potrzebne materiały, czytać z dzieckiem tak często, jak jest to tylko możliwe, rozmawiać o szkole i zajęciach lekcyjnych. Warto też zachęcać do wypowiedziania się na temat tego, czego uczyło się danego dnia. Innym sposobem okazywania zainteresowania jest udział rodziców w wydarzeniach szkolnych, np. wywiadówkach, akademiach, dniach otwartych itp. Nie mniej ważne jest stosowanie pochwał i zachęt. Ucznia powinno się także informować o błędach, gdy jego praca nie jest najlepszej jakości. Jednak komentarze rodziców muszą być konstruktywne. Docenienie jego trudu to najlepsza droga do wytrwałości i pilności. Aby w odpowiednim momencie pomóc dziecku w pracy domowej – „w pracy nad lekcjami” – opiekunowie powinni na bieżąco orientować się w jego osiągnięciach, kłopotach i porażkach. Młody człowiek musi być przekonany, że rodzice interesują się jego nauką na co dzień, dostrzegają sukcesy i cieszą się nimi, nie bagatelizują żadnych jego zaniedbań. W tym celu potrzebna jest systematyczna kontrola i współpraca ze szkołą (stały kontakt z nauczycielem). Ogromny wpływ na wyniki w

nauce ma zdrowie. Zadaniem rodziców jest obserwowanie potomstwa i szybka reakcja na ewentualne zmiany chorobowe. Ale nawet zdrowa osoba nie może dobrze pracować, gdy jest głodna lub ma niezaspokojone inne podstawowe potrzeby fizjologiczne. Często bywa tak, że dziecko z różnych przyczyn nie jadło i ma z tego powodu olbrzymie trudności z koncentracją. Nie może się skupić na pracy domowej, tylko myśli o zaspokojeniu głodu. Rodzice muszą mieć świadomość tej zależności (Chrzanowska, 2019).

Bibliografia:

Adamek, I. (2000) Podstawy edukacji wczesnoszkolnej. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls. Apel Twojego Dziecka według Janusza Korczaka. Pobrane 25.07.2021 z: <https://dziecisawazne.pl/apel-twojego-dziecka-janusz-korczak/>. Błażejewska, K. (2020). Praca domowa uczniów w edukacji wczesnoszkolnej. Forum Pedagogiczne, 10, 83-94. DOI: 10.21697/fp.2020.1.07. Błażejewska, K. (2021). Praca domowa w opinii uczniów klas I–III oraz ich rodziców. Lubelski Rocznik Pedagogiczny, T. XXXX, z. 1, 87-95. DOI: 10.17951/lrp.2021.40.1.87-100. Chrzanowska, M. (2019). Jak pomóc dziecku w odrabianiu pracy domowej?. Pobrane z: <https://www.sp2.busko.pl/index.php/kacik-dla-rodzicow/poradnik-rodzica/jak-pomoc-dziecku-w-odrabianiu-pracy-domowej>. Dudel, B. (2007). Praca domowa – krok do samokształcenia w klasie III. W: R. Piwowarski (red.), Dziecko: sukcesy i porażki (ss. 156–165). Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych. Filipeczuk, U. (1985). Zapobiegamy trudnościom i niepowodzeniom szkolnym. Warszawa: IWZZ. Harmin, M. (2005). Duch klasy: Jak motywować uczniów do nauki?. Warszawa: CEO Civitas. Iluk, J. (2020). Zadania domowe w teorii, badaniach naukowych i praktyce. Pobrane z: <http://jows.pl/artykuly/zadania-domowe-w-teorii-badaniach-naukowych-i-praktyce>. Jarnutowska, E., Grygiel, P. (2015). O pracach domowych – czyli czy więcej znaczy lepiej?. W: R. Dolata i in., Szkolne pytania: Wyniki badań nad efektywnością nauczania w klasach IV–VI (ss. 96-115). Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych. Kacprzak, L. (2008). Zadania pracy domowej jako uczenie się w wielostronnym kształceniu ucznia. Piła: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica. Karcz-Taranowicz, E. (2019).